

Byla C-578/19

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2019 m. liepos 30 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Supreme Court of the United Kingdom (Jungtinė Karalystė)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2019 m. liepos 24 d.

Apeliantė:

X

Kita apeliacinio proceso šalis:

Kuoni Travel Ltd

(orig. p. 1)

**SUPREME COURT OF THE UNITED KINGDOM (Jungtinės Karalystės
Aukščiausiasis Teismas)**

2019 m. LIEPOS 24 d.

Teisėjų kolegija

<...>

X (apeliantė) prieš

***Kuoni Travel Ltd* (kita apeliacinio proceso šalis)**

IŠKLAUSEŠ 2019 m. gegužės 1 d. apeliantės advokatą, kitos apeliacinio proceso šalies advokatą ir įstojusios į bylą šalies advokatą,

NUTARIA

1. Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 267 straipsnį pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui šios nutarties priede išdėstyti prejudicinius klausimus.
2. Atidėti klausimo dėl bylinėjimosi išlaidų nagrinėjimą.

Teismo kancleris

2019 m. liepos 24 d.

(orig. p. 2)

PRIEDAS

PATEIKIAMI PREJUDICINIAI KLAUSIMAI

1. Kai nevykdomi arba netinkamai vykdomi įsipareigojimai, numatyti kelionės organizatoriaus ar kelionių pardavimo agento sutartyje su vartotoju teikti atostogų paketą, kuriam taikoma 1990 m. birželio 13 d. Tarybos direktyva 90/314/EEB dėl kelionių, atostogų ir organizuotų išvykų paketų, o įsipareigojimų nevykdymą arba netinkamą vykdymą lėmė viešbučio bendrovės, kuri yra su ta sutartimi susijusių paslaugų teikėja, darbuotojo veiksmai:

- a) ar yra galimybė taikyti 5 straipsnio 2 dalies trečios įtraukos antroje dalyje nustatytą gynybos argumentą, o, jei taip,
- b) pagal kokius kriterijus nacionalinis teismas turi vertinti, ar taikomas tas gynybos argumentas?

2. Kai kelionės organizatorius ar kelionių pardavimo agentas su vartotoju sudaro sutartį teikti atostogų paketą, kuriam taikoma Tarybos direktyva 90/314/EEB, ir kai viešbučio bendrovė teikia su ta sutartimi susijusias paslaugas, ar taikant direktyvos 5 straipsnio 2 dalies trečioje įtraukoje nustatytą gynybos argumentą pats tos viešbučio bendrovės darbuotojas turi būti laikomas „paslaugų teikėju“?

Teismo kancleris

2019 m. liepos 24 d.

(orig. p. 3)

TEISMAS NURODĖ, kad niekas negali paskelbti arba atskleisti apeliančės, dėl kurios kilo ginčas šioje byloje, vardo ir pavardės ar adreso arba paskelbti ar atskleisti bet kokią informaciją, kuria remiantis būtų galima identifikuoti apeliančę arba bet kurį jos šeimos narį, susijusį su šia byla.

<...>

SPRENDIMAS

X (apeliantė) prieš *Kuoni Travel Ltd* (kita apeliacinio proceso šalis)

<...>

SPRENDIMAS, PRIIMTAS

2019 m. liepos 24 d.

Posėdis įvyko 2019 m. gegužės 1 d.

(orig. p. 4)

<...>

(orig. p. 5)

TEISĖJAS D. LLOYD-JONES: (jam pritaria teisėjai J. Kerr, P. Hodge, M. Arden ir D. Kitchin)

Faktinės aplinkybės

1. 2010 m. balandžio 1 d. ar panašiu laiku apeliantė ir jos sutuoktinis (toliau – sutuoktiniai X; *Court of Appeal* (Apeliacinis teismas) ir *Supreme Court* (Aukščiausiasis teismas) priėmė nutartis dėl anonimiškumo taikymo apeliantei) sudarė sutartį su kita apeliacinio proceso šalimi – kelionių organizatoriumi (toliau – *Kuoni*), pagal kurią *Kuoni* sutiko suteikti atostogų Šri Lankoje paketą, apimančią skrydžius iš Jungtinės Karalystės ir atgal bei 15 naktų trukmės (2010 m. liepos 8–23 d.) apgyvendinimą „viskas įskaičiuota“ viešbutyje *Club Bentota* (toliau – viešbutis).
2. Atitinkamoje sutarties dalyje buvo nustatyta:

„Sutartį sudarėte su *Kuoni Travel Ltd*. Pasirūpinsime, kad jums būtų suteiktos įvairios paslaugos, priklausančios atostogų paketui, kurį užsakėte pas mus.“ (Užsakymo sąlygų 2.2 punktas)

„<...> prisiimame atsakomybę, jei dėl mūsų arba dėl mūsų atstovų ar tiekėjų kaltės bet kuri jūsų atostogų paslaugų, kurias užsakėte prieš išvykdami iš Jungtinės Karalystės, dalis nebuvo tokia, kaip aprašyta brošiūroje arba neatitiko pagrįsto standarto, arba jei dėl veiklos, sudarančios šių atostogų paslaugų dalį, jūs arba bet kuris jūsų grupės narys žuvo arba buvo sužeistas. Neprisiimame atsakomybės, jeigu (ir tiek, kiek) dėl bet kokio su jūsų atostogų paslaugomis susijusio išpareigojimo nevykdymo arba mirties ar sužalojimo nėra mūsų arba mūsų atstovų ar paslaugų teikėjų kaltės; jei dėl to kaltas jūs; <...> arba jei tai lėmė nenumatytos aplinkybės, kurių mes arba mūsų atstovai ar tiekėjai, net ir veikdami pakankamai rūpestingai, negalėjo numatyti ar išvengti.“ (Užsakymo sąlygų 5.10 punkto b papunktis)

3. 2010 m. liepos 17 d. anksti ryte apeliantė per viešbučio teritoriją ėjo į registratūrą. Ji sutiko viešbučio darbuotoją N, kuris viešbutyje dirbo elektriku, o (remiantis teisėjo nustatytomis faktinėmis aplinkybėmis) apeliantė žinojo, kad šis asmuo dirba elektriku. Tuo metu N dirbo ir vilkėjo techninės priežiūros darbuotojo uniformą. N pasisiūlė apeliantei parodyti trumpesnę kelią iki registratūros, o apeliantė su tuo sutiko. N įviliojo apeliantę į inžinerines patalpas ir ten ją užpuolė bei išžagino. (**orig. p. 6**)
4. Šioje byloje X reikalauja *Kuoni* atlyginti žalą, patirtą dėl užpuolimo ir išžaginimo. Reikalavimas pareikštas dėl sutarties pažeidimo ir (arba) pagal *Package Travel, Package Holidays and Package Tours Regulations 1992* (1992 m. taisyklės dėl kelionių, atostogų ir organizuotų išvykų paketų; toliau – 1992 m. taisyklės), kuriomis Jungtinėje Karalystėje įgyvendinta 1990 m. birželio 13 d. Tarybos direktyva 90/314/EEB dėl kelionių, atostogų ir organizuotų išvykų paketų (toliau – direktyva).

Taikomi teisės aktai

5. Direktyvos 5 straipsnyje nustatyta:

„5 straipsnis

1. Valstybės narės imasi reikiamų veiksmų užtikrinti, kad kelionių organizatorius ir (arba) kelionių pardavimo agentas, sutarties šalis, prisiima atsakomybę prieš vartotoją už sutartyje numatytų įsipareigojimų tinkamą vykdymą, nepaisant to, ar tuos įsipareigojimus turi vykdyti kelionių organizatorius ir (arba) kelionių pardavimo agentas, ar kiti paslaugų teikėjai, nepažeidžiant kelionių organizatoriaus ir (arba) kelionių pardavimo agento teisės išieškoti žalą iš kitų paslaugų teikėjų.

2. Valstybės narės imasi reikalingų veiksmų užtikrinti, kad kelionių organizatorius ir (arba) kelionių pardavimo agentas būtų atsakingi už žalą padarytą vartotojui dėl sutarties nevykdymo arba netinkamo jos vykdymo, išskyrus atvejus, kai sutartis nevykdoma ar netinkamai vykdoma, ne dėl jų ar kitų paslaugų teikėjų kaltės, nes:
  - vartotojas kaltas dėl sutarties nevykdymo;
  - dėl sutarties nevykdymo kalta trečioji šalis, nesusijusi su sutartyje numatytomis paslaugomis, ir tokio nevykdymo nebuvo galima numatyti arba išvengti,
  - sutartis nevykdoma dėl *force majeure*, nurodytos 4 straipsnio 6 dalies antrosios pastraipos ii papunktyje, arba dėl įvykio, kurio nei kelionių organizatorius, nei (arba) kelionių pardavimo agentas, (**orig. p. 7**) nei paslaugų teikėjas, net ir viską kruopščiai parengę, negalėjo numatyti ar sustabdyti.

<...>

Atlyginant žalą, atsiradusią dėl pakete numatytų paslaugų nevykdymo ar netinkamo jų vykdymo, išskyrus žalą dėl asmens sužalojimo, valstybės narės gali leisti, kad kompensacija būtų apribota sutartyje nustatytos sumos dydžiu. Tokį apribojimą turi būti įmanoma pagrįsti.

3. Nepažeidžiant 2 dalies ketvirtosios pastraipos, sutartimi negalima numatyti jokios 1 ir 2 dalies nuostatų išimties.“

6. 1992 m. taisyklių 15 straipsnyje nustatyta:

„1. Kita sutarties šalis įsipareigoja vartotojui tinkamai vykdyti sutartyje numatytas pareigas, nepaisant to, ar tas pareigas turi vykdyti ta kita sutarties šalis, ar kiti paslaugų teikėjai, tačiau tai neturi įtakos jokiai teisių gynimo priemonei ar teisei pareikšti ieškinį, kuria ta kita sutarties šalis gali pasinaudoti prieš kitus paslaugų teikėjus.

2. Kita sutarties šalis prisiima atsakomybę prieš vartotoją už bet kokią dėl sutarties nevykdymo ar netinkamo vykdymo jam padarytą žalą, išskyrus atvejus, kai sutartis nevykdoma ar netinkamai vykdoma ne dėl tos kitos sutarties šalies ar kitų paslaugų teikėjų kaltės, nes:

- a) vartotojas kaltas dėl sutarties nevykdymo;
- b) dėl sutarties nevykdymo kalta trečioji šalis, nesusijusi su sutartyje numatytais paslaugomis, ir tokio nevykdymo nebuvo galima numatyti arba išvengti; arba
- c) sutartis nevykdoma dėl – (**orig. p. 8**)
  - i) neįprastų ir nenumatytų aplinkybių, nepriklausančių nuo šalies, kuri remiasi išimtimi, valios, ir kai pasekmių nebuvo galima išvengti nepaisant visų atsargumo priemonių, kurių buvo imtasi; arba
  - ii) įvykio, kurio kita sutarties šalis arba paslaugų teikėjas, net ir veikdami pakankamai rūpestingai, negalėjo numatyti ar išvengti.

<...>

5. Nepažeidžiant šio straipsnio 3 ir 4 dalių, pagal jokią sutarties sąlygą negalima nustatyti, kad šio straipsnio 1 ir 2 dalyse numatyta atsakomybė netaikoma.“

7. Pagal *Supply of Goods and Services Act 1982* (1982 m. Įstatymas dėl prekių tiekimo ir paslaugų teikimo) 13 straipsnį paslaugas, kurias pažadėjo teikti pagal sutartį, *Kuoni* turėjo teikti rūpestingai ir kompetentingai.

Bylos nagrinėjimas

8. Per tesimo posėdį pateikti X argumentai iš esmės buvo susiję su tuo, kad užpuolimas ir išžaginimas reiškia netinkamą sutartinio įsipareigojimo vykdymą. (Nors Aukščiausiajame Teisme buvo palaikomas reikalavimas dėl 1992 m. taisyklių pažeidimo, X advokatas pažymėjo, kad reikalavimas iš esmės susijęs su sutarties pažeidimu). Apeliantės vardu pripažinta, kad nebuvo pagrindo manyti, kad N turėtų būti laikomas pavojingu asmeniu. Be to, apeliantės vardu nepateikta jokių argumentų dėl *Kuoni* arba viešbučio sisteminio ar organizacinio aplaidumo (pavyzdžiui, nesugebėjimo prižiūrėti N arba neatsargumo pasirenkant N kaip darbuotoją), kuris būtų išpuolio priežastis. Užpuolimą įvykdė tik N.
9. Savo atsiliepime į ieškinį *Kuoni* pripažino, kad ji buvo „ieškovei atsakinga už tinkamą atostogų sutartyje numatytą įsipareigojimų vykdymą neatsižvelgiant į tai, ar tokius įsipareigojimus turėjo vykdyti atsakovė, ar kitas paslaugų teikėjas“, ir už tai, kad „minėti įsipareigojimai būtų vykdomi rūpestingai ir kompetentingai“. Tačiau *Kuoni* nesutiko, kad N įvykdytas užpuolimas ir išžaginimas reiškia kokių nors *Kuoni* įsipareigojimų X, numatytų pagal sutartį ar 1992 m. taisyklės, pažeidimą. Visų pirma ji neigė, kad išžaginimas ir užpuolimas laikomi netinkamu kokio nors sutartyje numatyto įsipareigojimo vykdymu. Be to, atsiliepime į ieškinį *Kuoni* rėmėsi Užsakymo sąlygų 5.10 punkto b papunkčiu ir 1992 m. taisyklių 15 taisyklės 2 dalies c punkto ii papunkčiu.
10. Išnagrinėjęs bylą pirmąja instancija <...> [Aukštasis teismas] padarė išvadą <...>, kad 5.10 punkto b papunktyje nurodytos „atostogų paslaugos“ neapima techninės priežiūros darbuotojo, vedančio svečią į registratūrą, veiksmų. <...> Teismas taip pat pripažino, kad *Kuoni* bet kuriuo atveju gali remtis teisės aktuose (15 straipsnio 2 dalies c punkto ii papunktyje) numatytu gynybos argumentu, nes užpuolimas yra įvykis, kurio (pagal aplinkybes – viešbutis), net ir veikdamas pakankamai rūpestingai, negalėjo numatyti ar sustabdyti. <...>
11. Apeliacinis teismas (teisėjai Terence Etherton (Civilinių bylų skyriaus pirmininkas), A. Longmore ir S. Asplin) balsų dauguma apeliacinį skundą atmetė (teisėjas A. Longmore pateikė atskirąją nuomonę).
12. Bendrame sprendime Apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus pirmininkas ir teisėja S. Asplin konstatavo, kad 5.10 punkto b papunktyje nurodytas žodžių junginys „atostogų paslaugos“ turi būti aiškinamas taip, kad jis neapima viešbučio techninės priežiūros grupės darbuotojo, apie kurio pareigas viešbučio svečias žinojo, vedančio svečią į viešbučio registratūrą, veiksmų. Šie veiksmai nėra funkcijos, kurioms atlikti darbuotojas buvo įdarbintas <...>. 1992 m. taisyklės nėra skirtos sudaryti sąlygas pareikšti reikalavimą kelionių organizatoriui dėl neteisėtų paslaugų teikėjo darbuotojo veiksmų, kai tie veiksmai „nėra pareigų, į kurias darbuotojas buvo priimtas, dalis“, ir kai paslaugų teikėjui nei pagal vartotojo nacionalinę teisę, nei pagal teikėjui taikomą užsienio teisę, nebūtų taikoma netiesioginė deliktinė atsakomybė <...>.

13. Balsų dauguma taip pat pripažinta, kad *Kuoni* nėra atsakinga pagal (**orig. p. 9**) 5.10 punkto b papunktyje ar 15 straipsnyje tiesiogiai nustatytas sąlygas, nes N nėra „paslaugų teikėjas“, kaip tai suprantama pagal šias nuostatas. Teismas teisingai nurodė, kad viešbutis, o ne N, buvo bet kokių N atliekamų paslaugų teikėjas. Užsakymo sąlygose buvo nurodyti „mūsų atstovai arba paslaugų teikėjai“, o tai reiškia, kad *Kuoni* ir bet kokią asmenį, kuris laikomas paslaugų teikėju, turėjo sieti tiesioginiai sutartiniai arba preliminarūs santykiai. Be to, toks aiškinimas grindžiamas 15 straipsniu. 15 straipsnyje nėra jokios nuostatos, iš kurios būtų galima spręsti apie kitokią 5.10 punkto b papunktyje nurodyto žodžių junginio „paslaugų teikėjas“ ar pačiame 15 straipsnyje nurodyto žodžių junginio „paslaugų teikėjas“ reikšmę. 15 straipsnio 1 dalyje nustatyta aiški išlyga dėl „kokios nors teisių gynimo priemonės ar teisės pareikšti ieškinį, kuria [atostogų paketo operatorius] gali pasinaudoti prieš tuos kitus paslaugų teikėjus,“ yra suderinama su operatoriaus ir paslaugų teikėjo tiesioginiais santykiais ir gali rodyti prielaidą, kad tokie santykiai būtų. Esant situacijai, kai viena sutarties šalis prisiima pagrindinę ir asmeninę atsakomybę už tai, kad atstovai ar paslaugų teikėjai kitai sutarties šaliai teiktų pagrįstą standartą atitinkančias paslaugas, įprasta žodžio „paslaugų teikėjas“ reikšmė – asmuo, kuris prisiima tiesioginį sutartinį arba (**orig. p. 10**) preliminarų įsipareigojimą teikti tokias paslaugas, o ne tokio asmens darbuotojas <...>. Nebuvo jokių nustatytų politikos prižasčių taikyti atsakomybę kelionių organizatoriui, kai nebuvo nei jo, nei viešbučio „kaltės“, o iš 15 straipsnio 2 dalies c punkto ii papunktyje nustatytos aiškios atsakomybės netaikymo taisyklės aiškiai darytina priešinga išvada. Be to, esant tokioms aplinkybėms nebuvo realaus pagrindo daryti prielaidą, kad kelionių organizatorius galėtų apsisaugoti reikalaujamas kompensacijos iš darbuotojo ar viešbučio arba naudodamasis draudimu <...>.
14. Balsų dauguma konstatuota, kad nebūtina spręsti klausimo dėl viešbučio netiesioginės deliktinės atsakomybės už N veiksmus, nes, net jei viešbučiui būtų taikoma netiesioginė deliktinė atsakomybė, *Kuoni* vis tiek galėtų remtis teisės aktuose nustatytu gynybos argumentu, įtrauktu į jos užsakymo sąlygas <...>.
15. Teisėjas A. Longmore (pateikęs atskirąją nuomonę) padarė šias išvadas:
1. Jis nėra įsitikinęs, kad *Kuoni*, neigdama, jog viešbutis ar jo darbuotojai turėjo sutartinį įsipareigojimą palydėti svečius į registratūrą, yra teisi, tačiau jis įsitikinęs, kad, jei viešbučio darbuotojas pasisiūlė palydėti svečių į registratūrą (kaip nustatė teisėjas), *Kuoni* prisiėmė atsakomybę už šią paslaugą, kad ji būtų teikiama pagal pagrįstą standartą <...>.
  2. Jis atmetė *Kuoni* argumentą, pagrįstą teisėjo nustatyta aplinkybe (kad N įviliojo X į inžinerines patalpas), kad N neteikė jokios paslaugos. X manė, kad N teikia paslaugą, ir ji pagrįstai galėjo daryti prielaidą, kad taip ir buvo. Be to, tikrieji N motyvai neturi reikšmės <...>.
  3. Sutartyje nebuvo jokios aiškios sąlygos, pagal kurią bet koks viešbutyje dirbantis elektrikas taip pat teiktų X bendro pobūdžio pagalbą,

pavyzdžiui, palydėtų ją iki registratūros. Tačiau, kad „atostogų paslaugos“ keturių žvaigždučių viešbutyje, dėl kurių teikimo *Kuoni* sudarė sutartį, būtų teikiamos pagal pagrįstą standartą, viešbučio darbuotojai turi būti paslaugūs, kai svečiai prašo jų pagalbos, o juo labiau patys siūlydami pagalbą. Jokiu būdu negalima teigti, kad N, nuvedęs X į inžinerines patalpas, teikė jai pagrįstą pagalbą <...>.

„Todėl darau išvadą, kad X teiktos atostogų paslaugos neatitiko pagrįsto standarto ir reiškia netinkamą vykdymą pagal 15 straipsnio 2 dalį. Priklausomai nuo bet kokių galimų gynybos argumentų, *Kuoni* privalo už tai prisiimti atsakomybę. Kol kas paslaugų teikėjo tapatybė neturi esminės reikšmės. (orig. p. 11) Viešbutis teikia paslaugą, susijusią su pagalba viešbučio svečiams, o šią paslaugą jis teikia per savo darbuotojus. Tačiau vertinant gynybos argumentus, klausimas, ar N taip pat teikė paslaugas, yra esminis. Jeigu, kaip konstatavo teismas, paslaugų teikėjas buvo tik viešbutis, *Kuoni* turi gerą gynybos argumentą, nes dėl netinkamo vykdymo nekaltą nei *Kuoni*, nei viešbutis, kadangi, remiantis teismo nustatytais aplinkybėmis, sutartis buvo netinkamai vykdoma dėl įvykio, kurio nei *Kuoni*, nei viešbutis, net ir veikdami pakankamai rūpestingai, negalėjo numatyti ar sustabdyti. Viešbutis atsizvelgė į N charakteristiką ir remdamasis praeities įvykiais ar dėl bet kokios kitos priežasties neturėjo jokio pagrindo manyti, kad N išžagins vieną iš svečių. Tačiau, jeigu N, o ne viešbutis, buvo su pagalba viešbučio svečiams susijusios paslaugos teikėjas, arba šios paslaugos teikėjai buvo ir N, ir viešbutis, N (kaip paslaugų teikėjas) galėjo numatyti savo nusikalstamą veiklą arba ją sustabdyti.“ <...>

4. Tai, kad *Kuoni* užsakymo sąlygose vartojamas žodis „mūsų“, negali būti lemiamas veiksnys siekiant nustatyti, ar paslaugų teikėjas buvo N, ar viešbutis <...>.

5. Argumentai dėl to, kas buvo paslaugų teikėjas, buvo gerai suderinti ir dėl jų reikėjo spręsti iš esmės <...>. Pagrindinis Anglijos ir Velso teisės principas yra tai, kad asmuo, prisiimantis sutartinę atsakomybę, išlaiko atsakomybę už savo įsipareigojimus pagal sutartį, net jei šiuos įsipareigojimus jis vykdo per kitus asmenis <...>.

6. Esminis direktyvos ir 1992 m. taisyklių tikslas yra suteikti poilsiautojui, kurio atostogos buvo sugadintos, teisių gynimo priemonę prieš kitą sutarties šalį. Kelionių organizatorius dėl sugadintų atostogų padarinių turėtų išsiaiškinti su tais asmenimis, su kuriais jis pats sudarė sutartį, o šie asmenys galėtų toliau spręsti kilusias problemas su savo pačių darbuotojais ar nepriklausomais rangovais <...>.

7. Nebuvo jokio pagrindo daryti išvadą, kad esant nepriklausomam rangovui ar darbuotojui paslaugų teikėjo sąvoka turėtų apimti tik viešbutį.

Paslaugų teikimo sąvoka gali būti tik su laipsniu susijęs klausimas <...>. Tačiau negalima abejoti, kad kai kurie darbuotojai turėtų būti laikomi paslaugų teikėjais.

„Pavyzdžiui, kruizinio laivo kapitonas teikia svarbią laivo valdymo nesukeliant jam pavojaus paslaugą; tai, kad jis yra laivybos linijos darbuotojas (**orig. p. 12**), laive esantiems keliautojams nesvarbu, o kelionių organizatoriams neturėtų būti sudaryta galimybė išvengti atsakomybės, net jei laivybos linija ėmėsi pagrįstų veiksmų, kad gautų patyrusio kapitono paslaugas.“ <...>

8. Nors viešbučio netiesioginė deliktinė atsakomybė nėra lemiamas veiksnys, jis abejojo, ar pagal Jungtinės Karalystės teisę viešbučiui nebūtų taikoma netiesioginė deliktinė atsakomybė už uniformą vilkinčio darbuotojo, kuris viešai pristatomas kaip patikimas darbuotojas, įvykdytą išžaginimą <...>.

Aukščiausiajame Teisme nagrinėjami klausimai

16. Pateikus tolesnį skundą Aukščiausiajam Teismui iškilo du pagrindiniai klausimai.
- 1) Ar X užpuolimas ir išžaginimas reiškia netinkamą *Kuoni* įsipareigojimų pagal sutartį vykdymą?
  - 2) Jei taip, ar pagal sutarties 5.10 punkto b papunktį ir (arba) 1992 m. taisyklių 15 straipsnio 2 dalies c punktą *Kuoni* netaikoma jokia atsakomybė už N veiksmus?

Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą dėl ES teisės klausimo susijęs būtent su antruoju klausimu.

Aukščiausiajame Teisme išdėstyti šalių argumentai

17. Aukščiausiasis Teismas *ABTA Ltd* (toliau – ABTA; verslo asociacija, atstovaujanti britų kelionių agentūroms) suteikė leidimą įstoti į apeliacinį procesą.
18. Šalys sutaria, kad 5.10 punkto b papunktyje pakartotos 15 straipsnio 2 dalies c punkte nustatytos sąlygos, kurios savo ruožtu skirtos įgyvendinti direktyvos 5 straipsnį. Taip pat sutariama, kad pagal jokią sutarties sąlygą negalima numatyti, kad 15 straipsnyje nustatyta atsakomybė netaikoma (15 straipsnio 5 dalis). Sutartyje numatytas gynybos argumentas sutampa su teisės aktuose numatytu gynybos argumentu.
19. X vardu pateikti pagrindiniai argumentai dėl antrojo pagrindinio klausimo yra šie: (**orig. p. 13**)
  1. *Kuoni* negali remtis sutartyje numatyta atsakomybės netaikymo sąlyga, nes ja siekiama netaikyti *Kuoni* atsakomybės už žalą sveikatai, kuri padaryta

dėl aplaidumo, o tai draudžiama pagal *Unfair Contract Terms Act 1977* (1977 m. Įstatymas dėl nesąžiningų sutarties sąlygų) 1 straipsnio 1 dalies a punktą, 1 straipsnio 3 dalį ir 2 straipsnį. Be to, tiek, kiek reikalavimas pareikštas dėl sutarties pažeidimo, *Kuoni* negali remtis 15 straipsnio 2 dalies c punkto ii papunktyje nustatyto gynybos argumento, kuris yra gynybos argumentas dėl reikalavimo pagal taisykles, sąlygomis. Šis klausimas susijęs tik su nacionaline teise.

2. Apeliacinio teismo teisėjų daugumos požiūris šiuo klausimu yra pernelyg siauras.

a) Jei paslaugų teikėjas gali būti tik asmuo, kurį su kelionių organizatoriumi sieja sutartiniai ar preliminarūs santykiai, net apgyvendinimo paslaugas teikiantis viešbutis gali neatitikti paslaugų teikėjo kriterijų pagal 15 straipsnį, nes negalima garantuoti, kad kelionių organizatorius sutartį sudarys tiesiogiai su viešbutiu.

b) Be to, viešbučio darbuotojo (o juo labiau – subrangovo) paprasto aplaidumo vykdant veiklą atveju kelionių operatorius galėtų išvengti atsakomybės.

3. 15 straipsnio 2 dalyje nustatytas gynybos argumentas taikomas tik esant aplinkybėms, kai „sutartis nevykdoma ar netinkamai vykdoma“. Pats gynybos argumentas taikomas, kai dėl a–c papunkčiuose nurodytų priežasčių sutartis nevykdoma ar netinkamai vykdoma ne dėl kelionių organizatoriaus ar „kito paslaugų teikėjo“ kaltės. Kai netinkamas sutarties vykdymas grindžiamas kalte, negalima remtis gynybos argumentu „nesant kaltės“.

4. Taikant siaurą požiūrį aiškinant 15 straipsnio 2 dalies c punkto ii papunktį ir pagal analogiją taikant 15 straipsnio 2 dalies c punkto i papunkčio bei Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimo *Anthony McNicholl Ltd / Minister for Agriculture* (byla C-296/86, 1988 m., Rink. p. 1491), argumentus turi būti galimybė numatyti, kad paslaugų teikėjas, rangovas ar subrangovas ar toliau sutarčių grandinėje esantis subjektas, teikdamas paslaugą, dėl kurios teikimo kelionių organizatorius sudarė sutartį, veiks neteisėtai.

5. 15 straipsnyje nenustatytas reikalavimas sąvoką „paslaugų teikėjas“ aiškinti taip, kad į jos taikymo sritį patektų tik asmenys, kuriuos su kelionių organizatoriumi sieja sutartiniai ar preliminarūs santykiai. Priešingai, ji turėtų būti suvokiama įprastine ir tikrąja prasme, kad apimtų bet kokį trečiąjį asmenį, jei tas (**orig. p. 14**) asmuo teikia su atostogomis susijusias paslaugas. Pripažinus, kad N buvo susijęs paslaugų teikėjas, jokiais būdais negalima remtis gynybos argumentu, nes pats N buvo „kaltas“ ir neveikė „pakankamai rūpestingai“ pagal 15 straipsnio 2 dalies c punkto ii papunktyje nustatytas sąlygas.

6. Jei atitinkamas paslaugų teikėjas buvo viešbutis, o ne N, viešbučio kaltės klausimą reikia nagrinėti atsižvelgiant į paslaugas, kurias viešbutis buvo įpareigotas teikti kelionių operatoriaus. Svarbu ne tai, ar yra viešbučio, kaip bendrovės, tiesioginė (palyginti su netiesiogine deliktine) kaltė. Svarbu tai, ar yra viešbučio, kaip paslaugų teikėjo, kaltė. Jeigu nustatyta kaltė teikiant atitinkamą paslaugą, taikant 15 straipsnio 2 dalį viešbutis yra kaltas. Jei N nėra paslaugų teikėjas, nes N yra viešbučio darbuotojas, o atitinkamas paslaugų teikėjas yra viešbutis, tada viešbučio teikiamos paslaugos turi apimti N teikiamas paslaugas.

20. *Kuoni* vardu pateikti pagrindiniai argumentai dėl antrojo pagrindinio klausimo yra šie:

1. *Kuoni* klausimą sieja su X argumentais dėl Įstatymo dėl nesąžiningų sutarties sąlygų. Visų pirma, *Kuoni* remiasi 29 straipsniu, kuriame nustatyta, kad jokia šio įstatymo nuostata neužkerta kelio remtis bet kokia sutartyje numatyta nuostata, kuri a) yra leidžiama arba privaloma pagal aiškias įstatymo sąlygas arba iš jo būtinai išplaukia, arba b) nustatyta siekiant laikytis Jungtinės Karalystės sudaryto tarptautinio susitarimo, o jos veikimo sritis nėra siauresnė, nei numatyta pagal susitarimą.

2. Sutartis ir 1992 m. taisyklės turi būti aiškinamos taip, kad „paslaugų teikėjas“ yra viešbutis. Šiuo klausimu *Kuoni* sutinka, kad sutartyje nurodyto žodžių junginio „mūsų paslaugų teikėjai“ ar taisyklėse nurodyto žodžių junginio „kiti paslaugų teikėjai“ nereikia aiškinti taip, kad jie apimtų tik asmenis, kuriuos su kelionių organizatoriumi sieja tiesioginiai sutartiniai ar preliminarūs santykiai. Kaip matyti iš direktyvos *travaux preparatoires*, ja siekiama, kad „paslaugų teikėjai“ apimtų paslaugų teikėjus, esančius sutartimi suteiktų įgaliojimų, pradedant kelionių operatoriumi, grandinėje, kuri gali apimti subrangovus.

3. 15 straipsnio 2 dalyje ir 5 straipsnio 2 dalyje nurodytas žodis „kaltė“ apibrėžtas trijuose paskesniuose papunkčiuose. Kaltė gali būti nustatyta tik tuo atveju, jei netaikomas nė vienas iš papunkčių. Taikant šią nuostatą „kaltė“ neturi jokios kitos reikšmės ir jokios nepriklausomos reikšmės. (orig. p. 15)

4. Nėra nei *Kuoni*, nei viešbučio kaltės, nes nei *Kuoni*, nei viešbutis negalėjo numatyti ar sustabdyti N nusikalstamų veiksmų.

5. Jeigu paslaugų teikėjas yra viešbutis, jis, o juo labiau *Kuoni*, vis tiek neturėtų būti laikomas kaltu dėl N įvykdyto nusikaltimo.

6. N nėra paslaugų teikėjas. Priešingai, bylai svarbiu laikotarpiu jis vykdė nusikalstamą veiką. Dėl šių veiksmų tikrasis paslaugų teikėjas, jo darbdavys, nekaltas.

7. X siūlomas aiškinimas prieštarauja direktyvos tikslui, nes, jei N yra paslaugos teikėjas:

- a) kelionių organizatorius niekada negalės remtis 15 straipsnio 2 dalies c punkto ii papunktyje numatytu gynybos argumentu esant aplinkybėms, kai nei kelionių organizatorius, nei paslaugų teikėjas (šiuo atveju – viešbutis) neveikė aplaidžiai ar nenustatyta jokia jų kaltė;
- b) kelionių organizatorius iš viešbučio-paslaugų teikėjo greičiausiai negalės gauti kompensacijos dėl viešbučio-paslaugų teikėjo darbuotojo padarytos nusikalstamos veikos, dėl kurios nenustatytas viešbučio-paslaugų teikėjo aplaidumas ar kaltė.

Dėl šių priežasčių *Kuoni* remiasi Sprendimu *Tesco Supermarkets Ltd / Natrass* (1972, AC 153) ir Sprendimu *Meridian Global Funds Management Asia Ltd / Securities Commission* (1995, 2 AC 500), ir prašo Aukščiausiojo Teismo suformuluoti specialią atsakomybės priskyrimo taisyklę, kad tokiose bylose, kaip ši, kelionių organizatorius galėtų remtis gynybos argumentu.

21. ABTA pagrindiniai argumentai dėl antrojo pagrindinio klausimo yra šie:

1. Taikant 15 straipsnio 2 dalį viešbučio darbuotojas negali būti laikomas „kitu paslaugų teikėju“. Nors darbuotojas yra asmuo, per kurį veikia viešbutis, todėl darbuotojo veiksmai laikomi viešbučio veiksmais, būtent viešbutis teikia sutartyje numatytas paslaugas ir su juo buvo sudaryta sutartis dėl šių paslaugų teikimo. Įprastai aiškinant žodį „paslaugų teikėjas“ jis reiškia asmenį arba subjektą, atsakingą už paslaugų teikimą, o ne tokio asmens ar subjekto darbuotoją. Šiuo klausimu ABTA atkreipia dėmesį į direktyvos tekste prancūzų kalba vartojamą terminą „prestataire de (orig. p. 16) services“, pagal kurį, jos teigimu, numatytas komercinis paslaugų teikimas ar prekių tiekimas.
2. Nepaisant Apeliacinio teismo daugumos nuomonės, gali būti, kad „kitas paslaugų teikėjas“ pagal 15 straipsnio 2 dalį apima kitus paslaugų teikimo pagal sutartį grandinės rangovus.
3. Jei N nėra „kitas paslaugų teikėjas“ ir viešbutis nėra kaltas (tiesiogiai arba taikant netiesioginę deliktinę atsakomybę) dėl N veiksmų, 15 straipsnio 2 dalies c punkto ii papunktyje numatytas gynybos argumentas turėtų būti pripažintas pagrįstu. Kaltę teikiant paslaugas, kurią lėmė N elgesys, X nepagrįstai prilygina viešbučio kaltei. Viešbutis būtų kaltas tik tuo atveju, jei jam taikoma netiesioginė deliktinė atsakomybė už N veiksmus. Be to, sutartis buvo netinkamai vykdoma ne dėl kelionių organizatoriaus ar viešbučio kaltės, o dėl įvykio, kurio nei kelionių organizatorius, nei viešbutis, net ir veikdami pakankamai rūpestingai, negalėjo numatyti ar išvengti. Gynybos argumentas pagal 15 straipsnio 2 dalies c punktą taikomas bendrai, o ne tik situacijose, kai nėra kaltės. Jis taikomas tais atvejais, kai

pats atitinkamas paslaugų teikėjas nebūtų laikomas atsakingu už kaltę tiesiogiai dėl savo paties veiksmų ar neveikimo ar taikant netiesioginę deliktinę atsakomybę už jo darbuotojus. Jei X argumentai šiuo klausimu būtų pripažinti pagrįstais, tai lemtų nesuprantamą išvadą, kad kelionių organizatorius gali būti laikomas atsakingu nepriklausomai nuo to, kad jo paslaugų teikėjas nėra atsakingas už savo darbuotojo veiksmus.

4. ABTA sutinka, kad jei šis argumentas yra teisingas, Apeliacinio teismo teisėjų dauguma suklydo pripažindama, kad nebūtina spręsti klausimo dėl netiesioginės deliktinės atsakomybės. Tačiau ji neigia, kad dėl būtinybės vertinti netiesioginę deliktinę atsakomybę nagrinėjant bylą nacionaliniame teisme atsirastų papildomų sunkumų ir išlaidų. Užsienio teisės įrodymų, susijusių su netiesioginės deliktinės atsakomybės klausimu, reiktų ne kiekvienoje byloje. Bet kokių atveju, nagrinėjant reikalavimus dėl atostogų paketų yra įprasta pateikti ekspertų išvadas dėl užsienio teisės ir standartų.

5. Pagal ABTA siūlomą 15 straipsnio 2 dalies c punkto ii papunktyje nustatyto gynybos argumento aiškinimą atsižvelgiama į vidaus rinkos aplinkybes.

6. Papildomai ABTA nurodo, kad pagal 15 straipsnio 2 dalies c punkto ii papunktį suteikiama teisė į gynybą tais atvejais, kai (kaip nagrinėjamu atveju) darbuotojo veiksmai, nors buvo vykdomi pagal galimai suteiktus įgaliojimus, yra nusikalstami.

Išvada

22. Šiuo prašymu priimti prejudicinį sprendimą Europos Sąjungos Teisingumo Teismo prašoma daryti prielaidą, kad viešbučio darbuotojo pagalba palydint X į (**orig. p. 17**) viešbučio registratūrą laikoma paslauga, priskiriama „atostogų paslaugoms“, dėl kurių teikimo *Kuoni* sudarė sutartį, ir kad užpuolimas ir išžaginimas reiškia netinkamą sutarties vykdymą.
23. Siekdamas išnagrinėti šį apeliacinį skundą, Aukščiausiasis Teismas teikia Europos Sąjungos Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
  1. Kai nevykdomi arba netinkamai vykdomi įsipareigojimai, numatyti kelionės organizatoriaus ar kelionių pardavimo agento sutartyje su vartotoju teikti atostogų paketą, kuriam taikoma 1990 m. birželio 13 d. Tarybos direktyva 90/314/EEB dėl kelionių, atostogų ir organizuotų išvykų paketų, o įsipareigojimų nevykdymą arba netinkamą vykdymą lėmė viešbučio bendrovės, kuri yra su ta sutartimi susijusių paslaugų teikėja, darbuotojo veiksmai:
    - a) ar yra galimybė taikyti 5 straipsnio 2 dalies trečios įtraukos antroje dalyje nustatytą gynybos argumentą, o, jei taip,

b) pagal kokius kriterijus nacionalinis teismas turi vertinti, ar taikomas tas gynybos argumentas?

2. Kai kelionės organizatorius ar kelionių pardavimo agentas su vartotoju sudaro sutartį teikti atostogų paketą, kuriam taikoma Tarybos direktyva 90/314/EEB, ir kai viešbučio bendrovė teikia su ta sutartimi susijusias paslaugas, ar taikant direktyvos 5 straipsnio 2 dalies trečioje įtraukoje nustatytą gynybos argumentą pats tos viešbučio bendrovės darbuotojas turi būti laikomas „paslaugų teikėju“?

DARBINIS VERTINIMAS